

[Udenrigsministeren]

Alternativet til denne vej er nemlig også klar. Det er tilbage til nationalstaternes Europa med den sygelige nationalisme og rivalisering imellem de store europæiske magter, som inden for de sidste 200 år har ført til en række storkrige på europæisk territorium.

Det ved de central- og østeuropæiske lande også. I godt og vel 50 år har de lidt under Sovjetunionens åg. Prisen har været millioner af menneskeliv, ødelagte samfundssystemer og kulturer samt nedslidt for ikke at sige nedbrudt økonomi og erhvervsliv. Nu rykker de sig fri af det sovjetiske imperium. Det er lykkedes for størsteparten af dem, men endnu er målet ikke nået for flere andre, herunder De Baltiske Lande. For disse lande står medlemskab af EF som noget nær deres vigtigste mål. De ser EF's ubestridte succes som model for europæisk samarbejde, som det, der skal sikre deres vej mod demokrati og markedsøkonomi. Der er jo allerede tilkendegivelser fra flere af disse lande om medlemskab af EF inden for en ikke alt for fjern fremtid.

Det kan ikke undre. Eller kan det? I virkeligheden er det jo fantastisk, en i historisk henseende utrolig tillids erklæring. I 40 år har de været tvunget ind i et internationalt samarbejde dirigeret og styret af Sovjetunionen. I selv samme øjeblik, de får held til at komme ud af denne spændetrøje, banker de på vores dør for at blive tilknyttet EF. Den tillid må vi selvsagt leve op til.

I den forbindelse kan der være grund til at se lidt nærmere på nogle af de politiske og forsvarsmæssige konsekvenser af udviklingen omkring Sovjetunionen samt Central- og Østeuropa. Siden Den Europæiske Fælles Akt blev underskrevet i 1986, har Europa skiftet udseende. Sovjetunionen har mistet herredømmet over de øst- og centraleuropæiske lande, og den realistiske militære trussel fra Sovjetunionen mod Vesteuropa på det konventionelle militære område er reduceret betydeligt. Dette sammen med USA's militære engagement i Golfen har haft uundgåelige konsekvenser for USA's militære tilstedeværelse i Europa. Det er uundgåeligt, at antallet af amerikanske tropper i Europa bliver reduceret i de kommende år, og det gør det igen naturligt, at europæerne begynder at overveje, hvad de kan og skal gøre på det forsvarsmæssige område under disse nye vilkår.

Det er helt naturligt, at et af de første svar bliver en styrkelse af det europæiske engagement i forsvaret af Europa, og at det sker gennem en styrkelse af det, der kaldes den europæiske søjle inden for NATO. Selve begrebet den europæiske søjle er for øvrigt skabt i USA af præsident Kennedy i sin tid, og hele tankegangen falder godt sammen med de vedvarende amerikanske krav gennem de senere år om, at byrdefordelingen, når det drejer sig om byrderne ved Europas forsvar, bliver mere ligelig imellem USA og det stadig rigere Europa.

Men det er vigtigt, at denne styrkelse af den europæiske søjle sker uden at svække NATO og uden at svække den atlantiske forbindelse. Dette er en af begrundelserne for, at vi må støtte bestræbelserne på at begrænse Vestunionens rolle til netop det at være en europæisk søjle inden for NATO, og at dette sker i fuld forståelse med USA. Her vil for øvrigt det kommende NATO-udenrigsministermøde i København den 6.-7. juni formentlig bidrage til at skabe klarhed om netop dette punkt.

En anden grund til at fokusere på Vestunionen er den usikkerhed, som præger de central- og østeuropæiske lande efter deres frigørelse fra Sovjetunionen. Disse lande står over for noget helt nyt; de skal skabe deres eget liv ikke blot gennem opbygning af et nyt samfundssystem, men også ved at finde deres rolle i Europa. Historien har fortalt dem, at frihed ikke er gratis; de er ofte blevet truet og nogle gange underkuet af deres store naboer, og derfor søger de en slags garanti, en international paraply, som på den ene eller den anden måde kan give dem ro, medens omstillingen foregår. Og med deres baggrund er det jo ikke overraskende, at de er nervøse for, om deres nyvundne frihed og selvstændighed holder.

De har overvejet, om NATO kan give dem denne form for garanti. Det er nok ikke muligt på baggrund af NATO's historiske rolle som forsvarsalliance rettet mod en sovjetisk militær trussel. Derfor er de begyndt at kaste blikket mod Vestunionen som en slags garanti, og det er måske det væsentligste svar på det spørgsmål, som jo ofte stilles om, hvad Vestunionen egentlig kan, som NATO ikke kan.

Hvis ikke Vestunionen kan anvendes som denne slags garant – måske endda kun indirekte – for de central- og østeuropæiske lande, så kunne alternativet gå hen og blive et tilbage-